

14 พฤศจิกายน วันพระบิดาแห่งฝนหลวง

ความเป็นมาของวันที่ 14 พฤศจิกายน "วันพระบิดาแห่งฝนหลวง"

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น อันก่อปรด้วยพระอัจฉริยภาพ พระวิสัยทัศน์อันกว้างไกล พระราชอุตสาหะวิริยะและการที่ทรงสละเวลาส่วนพระองค์แม้นในยามดึกดื่นค้ำคือน้อย่างเหน็ดเหนื่อยตรากตรำ พระวรกายมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน นับตั้งแต่ที่เสด็จพระราชดำเนินทรงเยือนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 ทรงพบว่าราษฎรเดือดร้อนที่พืชผลเสียหายจากทั้งฝนแล้งและน้ำท่วม ทำให้ทรงเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาทุกข์ร้อนของราษฎรอย่างฉับพลันในขณะนั้นว่า "สมควรที่จะสร้างฝายหรือเขื่อนขนาดเล็ก (Check dams) และอ่างเก็บน้ำจำนวนมากขวางทางน้ำ เพื่อป้องกันหรือลดความรุนแรงการไหลบ่า และเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้งซึ่งเป็นการบรรเทาสภาวะแห้งแล้งได้ทางหนึ่ง" ที่สำคัญทรงเกิดประกายความคิดด้วยความมั่นใจพระทัยว่าน่าจะนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยให้เกิดฝนได้ และน่าจะมียุทธวิธีที่จะรวมเมฆที่กระจายอยู่ในท้องฟ้าแต่ลอยผ่านพื้นที่แห้งแล้งไปหมดตั้งที่ทรงสังเกตเห็นในขณะนั้นให้เมฆเหล่านั้นรวมตัวกันเกิดเป็นฝนตกลงสู่พื้นที่แห้งแล้งดังกล่าวได้ อันเป็นเป็นต้นกำเนิดของแนวพระราชดำริที่ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนเป็น "โครงการพระราชดำริฝนหลวง" ในปัจจุบัน

ที่มาของโครงการพระราชดำริฝนหลวง

นับแต่วันนั้นมา ทรงถ่ายทอดและพระราชทานแนวพระราชดำริแก่ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญและนักประดิษฐ์ด้านเกษตรวิศวกรรมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ร่วมทำการศึกษาทบทวนเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง และให้วิจัยและค้นคว้าหาเส้นทางที่จะทำให้น้ำพระราชดำรินี้มีความเป็นไปได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา จนสามารถทำการค้นคว้าทดลองในท้องฟ้าได้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512 ซึ่งประสบความสำเร็จตามข้อสมมติฐานที่ทรงคาดหมายไว้ สร้างความเชื่อมั่นในแนวพระราชดำริยิ่งขึ้น จึงได้มีการดำเนินการ ในรูปโครงการค้นคว้าทดลองทำฝนเทียมในปี พ.ศ. 2513 โดยให้ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้อำนวยการโครงการมิใช่เพียงทรงก่อให้เกิดแนวพระราชดำรินั้นมาเท่านั้น แต่ทรงร่วมในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และโปรดเกล้าฯ ให้นำเทคโนโลยีที่ทรงค้นพบ ไปประยุกต์ในการปฏิบัติการฝนหลวงห้วงผล ด้วยพระองค์เองอย่างต่อเนื่องใกล้ชิดตลอดมา รวมทั้งทรงบัญชาการปฏิบัติการสาธิตเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และทรงบัญชาการคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษที่โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อเกิดภาวะแห้งแล้งรุนแรงจนเกินกำลังของคณะปฏิบัติการฝนหลวงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่อย่างจำกัด

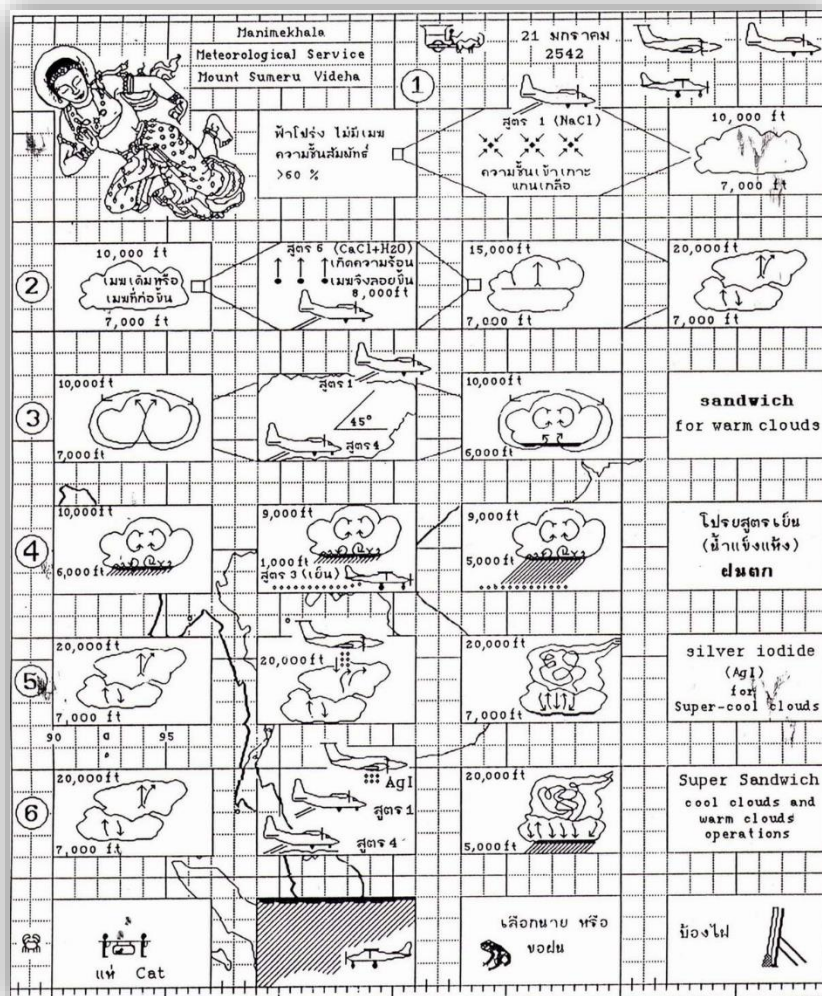
ด้วยพระปรีชาสามารถ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวง จึงก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนทรงสามารถสรุปขั้นตอนกรรมวิธีการดัดแปลงสภาพอากาศให้เกิดฝน คือ ก่อทวน เลี้ยงให้อ้วน และโจมตี พระราชทานให้ใช้เป็นเทคโนโลยีในการปฏิบัติการฝนหลวงแบบห้วงผลตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา นับว่าจุดหมายขั้นตอนการวิจัยแล้ว แต่การพัฒนากรรมวิธียังมีได้สิ้นสุดหรือหยุดยั้งเพียงนั้น ยังทรงพัฒนาเทคนิคที่จะเสริมให้การปฏิบัติการในแต่ละขั้นตอนกรรมวิธีให้

เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ สภาพอากาศประจำวันในแต่ละช่วงเวลา และฤดูกาลของแต่ละพื้นที่เป้าหมาย ปฏิบัติการที่ต่างกันไป และให้สอดคล้องกับทรัพยากรสนับสนุนของแต่ละคณะปฏิบัติการ เช่น

- ▶ เทคนิคที่โปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “**เทคนิคการโจมตี เมฆอุ่นแบบ SANDWICH**”
- ▶ เทคนิคการชักนำกลุ่มเมฆฝนจากเทือกเขาสู่ที่ราบ การชักนำฝนจากพื้นที่ที่ไม่ต้องการฝนไปยังพื้นที่ที่ต้องการ
- ▶ เทคนิคการใช้สารเคมีแบบสูตรสลักกลุ่มเมฆที่ก่อตัวในหุบเขาให้เกิดฝน เป็นต้น

เทคนิคดังกล่าวเป็นเทคนิคการทำฝนจากเมฆอุ่น ใช้ในการปฏิบัติการหวังผล ต่อเมื่อมีแต่เครื่องบินแบบไม่ปรับความดันให้ใช้ในการปฏิบัติการเท่านั้น เทคนิคเหล่านี้ยังคงใช้ในการปฏิบัติการฝนหลวงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

จนถึง พ.ศ. 2542 ได้เกิดสภาวะแห้งแล้งรุนแรงในปี พ.ศ. 2541 ต่อเนื่องมาจนถึงฤดูแล้งของปี พ.ศ. 2542 ถึงขั้นเกิดภาวะวิกฤตต่อพื้นที่เกษตรกรรม ปริมาณน้ำเก็บกักในเขื่อน สภาพสิ่งแวดล้อม (เช่น ไฟป่า น้ำเค็มขึ้นสูง เป็นต้น) และการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคของราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดส่งคณะปฏิบัติการฝนหลวงกู้ภัยแล้ง พ.ศ. 2542 ในการปฏิบัติการณ์ นอกจากจะทรงฟื้นฟู ทบสวนเทคนิคและเทคโนโลยีฝนหลวงที่เคยใช้อย่างได้ผลมาแล้วในอดีตแล้ว ยังพระราชทานข้อแนะนำทางเทคนิคเพิ่มเติมรวมทั้งทรงพัฒนาเทคนิคการโจมตี โดยทรงนำผลการทดสอบเทคนิคการโจมตีเมฆเย็นที่สัมฤทธิ์ผลอย่างน่าพอใจ มารวมกับเทคนิคการโจมตีเมฆอุ่นและโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “**เทคนิคการโจมตี แบบ SUPER SANDWICH**” อันเป็นนวัตกรรมใหม่ที่พระราชทานให้ใช้เป็น **เทคโนโลยีฝนหลวงล่าสุด** พระราชทานให้เริ่มใช้ในการปฏิบัติการฝนหลวงกู้ภัยแล้ง พ.ศ. 2542 เป็นครั้งแรกอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สามารถกอบกู้ภัยแล้งให้คืนสู่สภาวะปกติได้อย่างทันท่วงที จึงเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวงให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอีกระดับหนึ่งและพระราชทานให้ใช้เป็น “**ตำราฝนหลวงพระราชทาน**” ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

จากความสำเร็จในการปฏิบัติการฝนหลวงกุ่มก้อยแล้ง พ.ศ. 2542 ในพระราชวโรกาสที่โปรดเกล้าฯ ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำคณะนักวิทยาศาสตร์และนักบินฝนหลวงเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2542 ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมราโชบายในการดำเนินการโครงการพระราชดำริฝนหลวง ทั้งด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการปฏิบัติการฝนหลวง การปฏิบัติการตามตำราฝนหลวงพระราชทาน รวมทั้งข้อแนะนำทางเทคนิคพระราชทานและทรงให้ถือรูปแบบการปฏิบัติการฝนหลวงกุ่มก้อยแล้ง พ.ศ. 2542 เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติการฝนหลวง ให้เป็นไปในกรอบและทิศทางเดียวกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้น้อมเกล้าฯ รับพระบรมราโชบายดังกล่าว มากำหนดเป็นนโยบายมาถือปฏิบัติเป็นนโยบายที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และได้มีการปฏิบัติตามแนวพระบรมราโชบายในระหว่าง พ.ศ. 2542 - 2545 อย่างสัมฤทธิ์ผล

ด้วยพระปรีชาสามารถ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวง ได้ดำเนินก้าวหน้า เป็นขั้นตอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ตามลำดับ และสัมฤทธิ์ผลตามข้อสมมติฐานที่หวังผลอย่างแน่นอนชัดเจนและมีทิศทาง จนปี พ.ศ. 2530 จึงได้มีการทำแผนพัฒนาฝนหลวง พ.ศ. 2531 - 2535 เป็นครั้งแรกที่พอจะเรียกว่า เป็น **โครงการพระราชดำริฝนหลวงได้** แต่เป็นแผนพัฒนาที่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด หลังจาก พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ไม่มีการทำแผนพัฒนาฝนหลวงต่อเนื่องในระยะต่อมาอย่างไรก็ดี ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาฝนหลวง พ.ศ. 2531 - 2535 มีการจัดตั้งโครงการวิจัยทรัพยากรบรรยากาศประยุกต์ (Applied Atmospheric Resources Research Project) ร่วมกับนักวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ได้มีการร่วมกันประมวลผลการของฝนหลวงขึ้นมา (Assessment on the Royal Rainmaking in the Kingdom of Thailand) โครงการวิจัยทรัพยากรบรรยากาศประยุกต์นับเป็นกิจกรรมที่มีแผนงานวิจัยและพัฒนาในรูปแบบโครงการที่มีกำหนดเวลาเป็น 2 ระยะต่อเนื่องกัน ระยะที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2531 - พ.ศ. 2537 และระยะที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2542 แต่เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ และมีผลยืนยันทางสถิติในระดับหนึ่งแล้ว ไม่มีการทำโครงการอย่างต่อเนื่องในระยะต่อไปเช่นกัน ฉะนั้นโครงการลักษณะแม่บทจึงขาดหายไปเป็นช่วง ๆ แต่นับว่าโชคที่ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาทรงพระกรุณาทรงพระกรุณาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีไว้อย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการปฏิบัติการหวังผลอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน โครงการพระราชดำริจึงได้พัฒนาก้าวหน้ามาถึงระดับนี้ในปัจจุบัน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ ใ้ว่างพระราชหฤทัย ให้เป็นองค์กรรองรับ **โครงการพระราชดำริฝนหลวง** มาตั้งแต่เริ่มแรกโครงการ ได้เสนอในคณะรัฐมนตรีมีมติเฉลิมพระเกียรติในฐานะ พระบิดาแห่งฝนหลวง และให้ทุกวันที่ 14 พฤศจิกายนของทุกปี เป็น **"วันพระบิดาแห่งฝนหลวง"** เพื่อสนองพระบรมราโชบาย ตำราฝนหลวงและข้อแนะนำทางเทคนิคที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้น้อมเกล้าฯ รับมาถือปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลในช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2545 ดังกล่าวข้างต้น ฉะนั้น ในวาระอันเป็นมหามงคลยิ่งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่ง ที่จัดทำ **"โครงการพระราชดำริฝนหลวงเฉลิมพระเกียรติ"** ขึ้น เพื่อให้เป็นแม่บทหลักที่ถาวรในการถือปฏิบัติให้อยู่ในกรอบพระบรมราโชบายไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติในวาระอันเป็นมหามงคลยิ่งและสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นพ้นแล้วยิ่งเพื่อให้ **โครงการพระราชดำริฝนหลวง** พัฒนาก้าวหน้าสัมฤทธิ์ผลตามพระบรมราโชบาย พระราชประสงค์ และพระราชปณิธานอย่างมั่นคงสถาพรสืบไปชั่วกาลนาน

ความสำคัญของโครงการฝนหลวง

ในระยะเริ่มแรกของการบุกเบิกโครงการพระราชดำริฝนหลวง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงบริหารโครงการด้วยพระองค์เองอย่างใกล้ชิด โดยทรงตั้งศูนย์อำนวยการ ซึ่งต่อมาเรียกว่า ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษขึ้น ณ อาคารสถานีวิทยุ อ.ส.พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อทรงใช้เป็นศูนย์บัญชาการถ่ายทอดพระราชกระแส และข้อแนะนำทางเทคนิคพระราชทานในการวิจัยค้นคว้าทดลอง และพัฒนากรรมวิธีการทำฝนหลวง รวมทั้งทรงบัญชาการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษด้วยพระองค์เองเป็นครั้งคราว ทั้งโดยตรงหรือผ่านช่วยวิทยุ ตำรวจ ข่ายโทรพิมพ์ส่วนพระองค์ ข้าราชการสำนักที่โปรดเกล้าฯ ให้มีส่วนร่วม เช่น องคมนตรี ราชเลขาธิการสมุหราชองครักษ์ ศ.ร.ภ. สำนักพระราชวัง เป็นต้น ทรงระดมบุคลากรทั้งที่เป็นข้าราชการสำนักที่มีรหัสเรียกขานว่า ศุภราช ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่เกษียณอายุแล้ว เช่น องคมนตรีบางท่าน อดีตอธิบดีกรมอุตุฯ วิทยุ อธิบดีกรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ เป็นต้น) สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรวิศวกรรม (ในขณะนั้น) และนักวิชาการฝนหลวงรุ่นแรกบางนายเข้าไปร่วมและต่อเนื่องมาจนผ่านพ้นช่วงการวิจัย จนถึงการทดลองปฏิบัติการพัฒนากรรมวิธี และการปฏิบัติการกู้หรือขจัดภัยแล้งอย่างหวังผลมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากการก่อตั้งสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวง เป็นหน่วยราชการถาวรขึ้น ในสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ในฐานะองค์กรรองรับการปฏิบัติการตามโครงการพระราชดำริฝนหลวงโดยตรง ได้มีการจัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จึงทรงวางวันพระราชกรณียกิจด้านการวิจัยและพัฒนาลงบ้าง แต่ยังคงพัฒนาเทคนิคและเทคโนโลยีฝนหลวงและทรงติดตามผลปฏิบัติการ โดยโปรดเกล้าฯ ให้คณะปฏิบัติการฝนหลวงแต่ละคณะถวายรายงานการปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงพระราชทานข้อแนะนำทางเทคนิคเพื่อพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติการตามเทคโนโลยีให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษที่ทรงมีส่วนร่วมและบัญชาการอย่างใกล้ชิดเป็นครั้งคราวตลอดมา นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้ ๗ หน่วยงาน องคมนตรีบางท่าน เช่น ๗ หน่วยงาน องคมนตรี พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ มาตรวเจียม สำนักงานและคณะปฏิบัติการฝนหลวงอยู่เนือง ๆ เพื่อพระราชทานขวัญและกำลังใจและแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณว่ามีได้ทอดทิ้ง แต่ทรงมีพระราชกรณียกิจอื่นอีกมากมาย ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษจึงยังคงมีอยู่ถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่าทรงมีพระราชกระแสถึงศูนย์อำนวยการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ และคณะปฏิบัติการฝนหลวงเคลื่อนที่เร็วติดตามพระองค์ เมื่อครั้งที่ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายปิติพงศ์ พิ๋งบุญ ณ อยู่ธยา) นำคณะข้าราชการในสังกัดและคณะบุคลากรของคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษกู้ภัยแล้ง พ.ศ. 2542 เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2542

ในระยะเริ่มแรกของการบุกเบิกโครงการพระราชดำริฝนหลวง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้สนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นฐานปฏิบัติการเริ่มแรกในการวิจัย ทดลองค้นคว้าและพัฒนากรรมวิธีปฏิบัติการฝนหลวงตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา และเสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานประกอบพระราชกรณียกิจดังกล่าวด้วยพระองค์เองบ่อยครั้ง ทั้งระหว่างที่ทรงแปรพระราชฐานมาประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล หรือประทับ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน กรมการบินพาณิชย์ ได้จัดอาคารท่าอากาศยานในขณะนั้นให้เป็นสถานที่ทรงงาน จนเรียกกันติดปากว่า “ศาลาที่ประทับ” ตั้งแต่นั้นมา แม้ในระยะหลัง ๆ เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะปฏิบัติการฝนหลวงมาปฏิบัติการในพื้นที่นี้ ทั้งปฏิบัติการปกติและปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษตามพระราชประสงค์ และในครั้งล่าสุดได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงตรวจเยี่ยมศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ และคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษเคลื่อนที่เร็วติดตามพระองค์ทรงบรรยายและสาธิตการทำฝนหลวงแก่นักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลในรายการศึกษาทัศนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2544 กรมการบินพาณิชย์

และทำอากาศยานหัวหินยังคงจัดให้ ศาลาที่ประทับเป็นที่ทำการหรือฐานปฏิบัติการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน **จนนับได้ว่าสถานที่นี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของโครงการพระราชดำริฝนหลวง**

จนถึง พ.ศ. 2542 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษกู้ภัยแล้ง พ.ศ. 2542 ณ สนามบินนครสวรรค์และสนามบินพิษณุโลก ในภารกิจนี้ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมราโชบาย ชี้แนะนำทางเทคนิค และตำราฝนหลวงพระราชทาน หลังจากสิ้นสุดปฏิบัติการกู้ภัยแล้งแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิบัติการฝนหลวงปกติในฤดูฝนต่อไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงแปรพระราชฐานมาประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน ตั้งแต่ต้นฤดูฝน พ.ศ. 2542 เรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงจัดส่งคณะปฏิบัติการฝนหลวงเคลื่อนที่เร็วติดตามพระองค์มาปฏิบัติการตามพระบรมราโชบาย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2542 และปีต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้หารือกับผู้อำนวยการกองงานส่วนพระองค์ มีความเห็นร่วมกันว่า สมควรที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ของศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษที่ทรงจัดตั้งขึ้น โดยจัดตั้งเป็น ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ ณ ศาลาที่ประทับทำอากาศยานหัวหิน และได้มีการกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สถานที่นี้เป็นที่ตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ และฐานปฏิบัติการฝนหลวงเคลื่อนที่เร็วติดตามพระองค์ไว้แล้ว เมื่อครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพระราชกรณียกิจ ในปี พ.ศ. 2544 ดังกล่าว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น และพระปรีชาสามารถที่ทรงคิดค้นและพระราชทานเทคโนโลยีฝนหลวงให้เป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาทุกข์ยากของราษฎรให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ เนื่องจากภัยแล้ง และการขาดแคลนทรัพยากรน้ำของชาติโดยรวมได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเป็นที่ประจักษ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบันมีมติเฉลิมพระเกียรติในฐานะ “พระบิดาแห่งฝนหลวง” และกำหนดให้วันที่ 14 พฤศจิกายน เป็น “วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” แล้ว ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2545 จึงเห็นควรพัฒนาศูนย์นี้ขึ้นเป็น ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้เป็นกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติหนึ่งในหลายกิจกรรม ให้มีศักยภาพพร้อมที่จะสนองพระราชประสงค์ได้อย่างสมพระเกียรติสืบไป

ขอขอบคุณข้อมูลจาก

หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบิดาแห่งฝนหลวง. โครงการพระราชดำริ ฝนหลวงเฉลิมพระเกียรติ. หน้า 1 - 3 : สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบิดาแห่งฝนหลวง. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษเฉลิมพระเกียรติ. หน้า 1 - 2 : สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แหล่งที่มา : <http://huahin.royalrain.go.th/prabidaday.php>